

EKONOMİ POLİTİK

Sermayenin Yatırım Tercihleri Ve AKP

Erinç Yeldan, 14 Aralık 2016

Önce PISA skorları üzerine hep bile geldiğimiz sonuçlar açıklandı: PISA, fen, matematik ve okuma yeteneklerini uluslararası düzeyde karşılaştıran bir değerlendirme sistemi. Türkiye yetmiş ülke içinde fen bilimlerinde 52'nci; matematikte 49'uncu, okumada ise 50'nci olarak sıra buldu. Bu sıralamada Türkiye 2003'teki konumuna gerilemiş oldu.

Hafta başında açıklanan milli gelir verileri ise Türkiye ekonomisinin yedi yıl aradan sonra tekrardan *eksi* büyüme yaşadığını ve yüzde 1.8 daraldığını gösterdi. Bu daralmaya karşın 12 aylık birikimli cari işlemler açığı (dış açık) yeniden 40 milyar dolar düzeyinin üstüne çıktı. Yüzde 8-10 bandındaki enflasyon ve (yıllardır dillendirilen “mucize” büyüme masasına rağmen) yüzde 9'un altına çekilememiş olan işsizlik oranı da yeniden yüzde 14 düzeyine yaklaştı.

Dolar kurundaki bozulmayla birlikte ulusal ekonomide dengelerin yitirildiği ve Türkiye'nin ciddi bir kriz tehlikesiyle karşı karşıya olduğu görülüyor. Uluslararası yeni işbölümü içerisinde Türkiye için biçilmiş bulunan bu dışa bağımlı, taşeron-sanayi ve müteahhitlik kapitalizminin ana yürütücüsü AKP'nin, 2003'ten bu yana doların ucuzluğu sayesinde yaratmış olduğu hormonlu büyüme öyküsü, dayandığı sıcak para akımlarının yönünün tersine çevrilmesi ve sosyal şiddetin getirdiği güvensizlik ortamıyla birlikte artık sona ulaştı.

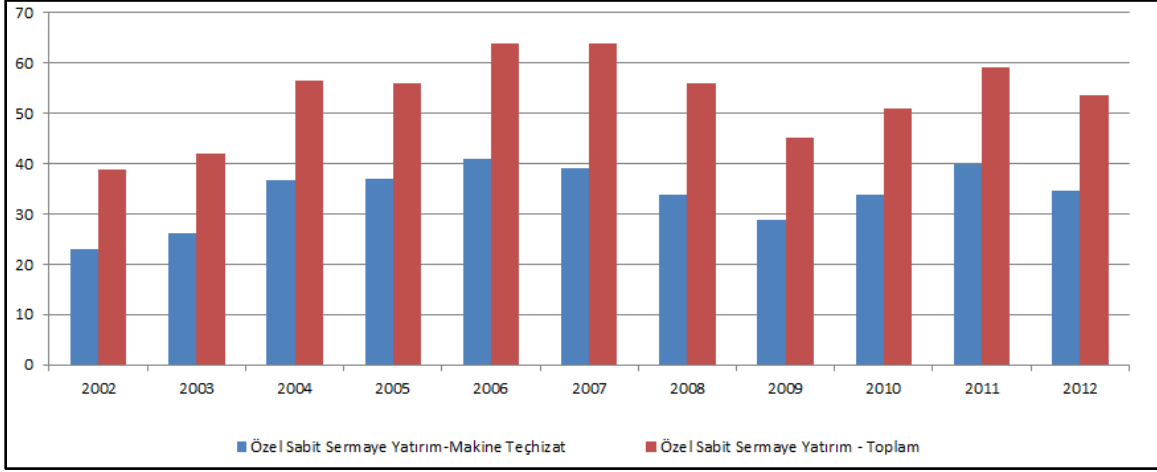
Finansal spekülasyon ve şişirilmiş değerler sisteminin yarattığı sanal algıya karşın değişmeyen gerçekler, Türk ekonomisinin aslında çok uzun süreden bu yana kırılğan bir yapıda olduğunu göstermekteydi: düşen tasarruf eğilimi, artan dış açık, gerileyen üretkenlik ve kalitesiz eğitime dayalı niteliksiz işgücü...

Bu kırılğan yapının ana unsuru, kuşkusuz, Türkiye sermayesinin çarpık yatırım tercihlerinde gizlenmektedir. Türkiye kapitalizminin inşaat ve konut spekülasyonuna dayalı dengesiz yapısı aslında AKP ekonomi idaresinin öznel/keyfi tercihlerinin değil, nihai olarak Türkiye burjuvazisinin ve büyük sermayenin stratejik çıkarlarının yansımasıdır. Bu bakımdan, özel sabit sermaye yatırımlarının yüksek gelir gruplarının davranışları açısından izlenilmesi önem kazanmaktadır. Bu doğrultuda geliştirilmiş bir veri analizini değerli çalışma arkadaşım ODTÜ öğretim üyesi Doç Dr. **Ebru Voyvoda**'dan aldım.

Ebru hoca, büyük sermayenin sektörler arasında yatırım önceliklerini değerlendirmek amacıyla, özel sabit sermaye yatırımlarının milli gelire oranı ile, en yüksek yüzde 10 gelire sahip zengin nüfusun gelir paylarını karşılaştırmayı öneriyor. Yani, “(Yatırım/

Milli Gelir) / (En üst %10 gelirli zengin nüfusun payı)” oranını büyük sermayenin yatırım davranışlarını izlemek üzere kullanmayı önermekteyiz.

Söz konusu oran, en üst gelir düzeyine sahip “zengin” nüfusun hangi sektörlere yatırım yapmayı tercih ettiğini göstermekte. 2002’den 2012’ye ilgili verileri aşağıdaki grafikte sergilemekteyim.

Veriler üst gelir gruplarının (büyük sermayenin) gelir paylarına görece olarak toplam yatırım harcamalarının yüzde 50-60 düzeyinde seyrettiğini; ancak bunun içinde makine teçhizat vb sabit sermaye yatırımlarının düzeyinin yüzde 30-40 bandını aşmadığını gösteriyor. Geriye “inşaat ve konut” kalıyor. Nitekim temel olarak bakıldığında, özel sektörün inşaat yatırımları ilgili göstergenin yüzde 70’ini oluşturuyor.

Dolayısıyla, büyük sermayenin Türkiye kapitalizminin gelişimine yönelik stratejik tasarımının sanayi sektörlerinden ziyade, inşaat ve konut sektörüne dayanmakta olduğu anlaşılıyor. Ancak, bu doğrultuda gerekli olan yurt içi tasarrufları ve üretkenlik kazanımlarını bir türlü harekete geçiremeyen AKP ekonomi idaresinin geriye tek bir çaresi kalmış gözüküyor: *dövizin ucuz kılınması*. Bunun için her ne pahasına döviz kazandırıcı bir siyaset izlenmeli: ulusal ve uluslararası sermayeye bir rant mekanizması sunacak özelleştirmeler, arazi spekülasyonları, dış borçlanma ve dış siyasette bağımsızlığımızı tehlikeye atan tavizler...

Daha önceki yazılarımızda da sıkça dile getirmiş idik. Tarih boyunca tüm iktidarlar uyguladıkları ekonomi politikaları iflas ettiğinde karşılaşılan sorunları aşmak için “hayali düşmanlara” ve “komplo öykülerine” başvurmayı yeğlemişlerdir. “Batı bizi kıskanıyor”; “Yeni Türkiye’nin iç ve dış düşmanları”; “faiz ve dolar lobisi” gibi kavramlar da bu çabaların ürünüdür. Aslında teknik bir fiyat olarak, uluslararası mali piyasalarda döviz arz ve talep dengesine ve ileriye yönelik beklentilere dayanan dolar kurundaki gelişmeleri

beğenmeyip, bunları bir haçlı seferi tehdidiyle yorumlayarak, “*dolarlarınızı bozdurun*” çağrılarıyla göğüslenebileceğini ummak da iktisat biliminin herhangi bir kuramı ile açıklanamayacak bir girişimdir.

Asıl olan gerçek ise, Türkiye’de insan onuruna yakışır işgücüne dayanan ve cinsiyet, ırk, din veya mezhep ayrılıklarının söz konusu olmadığı, insan haklarına saygılı, katılımcı demokrasi kurumlarının geliştirilmesi ve korunması zorunludur.